

Vergaderjaar 2023–2024

36 045

Situatie in Oekraïne

Nr. 169

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 oktober 2023

Middels deze brief informeer ik uw Kamer, mede namens de Minister van Financiën, de Minister voor Klimaat en Energie en de Staatssecretaris van Financiën, over het derde steunpakket van 2023 aan Oekraïne. De totale omvang van het in deze brief gepresenteerde pakket is EUR 102 miljoen. De uitgaven zullen in de tweede suppletoire begrotingen van de betrokken ministeries verwerkt worden.

Dit steunpakket volgt op de eerder verleende voorjaars- en zomersteunpakketten met onder meer humanitaire hulp, liquiditeitssteun en herstel van kritieke infrastructuur. Uw Kamer werd hierover geïnformeerd in de Kamerbrieven van 31 maart en 4 juli jongleden.¹ Eerder werd in november 2022 een steunpakket aan Oekraïne in het kader van *winterization* verstrekt.²

Samenstelling najaarspakket

Om Oekraïne te helpen zich staande te houden in de oorlog blijft herstel en wederopbouw cruciaal. Het is kabinetsbeleid om de steun aan Oekraïne onverminderd voort te zetten en een *fair share* bij te dragen aan de herstel- en wederopbouwopgave van Oekraïne.³ De aanhoudende oorlog blijft een enorme tol eisen van de Oekraïense samenleving en economie. De behoeften blijven onverminderd groot. Het huidige pakket voorziet in deze aanvullende en urgente hulpbehoefte.

Dit pakket continueert de Nederlandse steun aan Oekraïne via drie sporen: de ondersteuning van de wederopbouw via de Nederlandse private sector, ondersteuning bij institutionele opbouw en behoud en onder-

¹ Kamerbrief Eerste steunpakket Oekraïne, 3 april 2023, Kamerstukken 36 336 en 36 337, nr. 3 en Kamerbrief Tweede steunpakket Oekraïne, 4 juli 2023, Kamerstuk 36 045, nr. 165.

² Kamerbrief Acute winterhulp Oekraïne, 11 november 2022, Kamerstuk 36 045, nr. 123.

³ Kamerbrief Nederlandse steun aan Oekraïne, 20 augustus 2023, Kamerstuk 36 045, nr. 166.

steuning voor de energievoorziening voor de komende winter. Het pakket is in lijn met het meest recente *Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment* van de Oekraïense autoriteiten, de Wereldbank en de Europese Commissie op basis waarvan Nederland haar prioriteiten voor niet-militaire steun heeft vastgesteld.⁴ Het pakket is als volgt samengesteld:

1. **Ondersteuning energievoorziening komende winter**
 - a. EUR 20 miljoen voor gasaankopen via de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBRD).
 - b. EUR 10 miljoen voor *in-kind* leveranties voor het energienetwerk via het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.
2. **Ondersteuning wederopbouw via de Nederlandse private sector**
 - a. EUR 60 miljoen voor het mogelijk maken van een exportkredietverzekeringsfaciliteit (EKV) ter waarde van EUR 120 miljoen om financiële risico's af te dekken voor Nederlandse bedrijven die willen bijdragen aan de wederopbouw van Oekraïne.
3. **Ondersteuning institutionele opbouw**
 - a. EUR 7 miljoen voor het International Monetary Fund (IMF) voor het leveren van technische assistentie om Oekraïne te helpen bij het implementeren van de financiële en economische hervormingen onder het IMF-hervormingsprogramma voor Oekraïne.
 - b. EUR 5 miljoen voor ondersteuning van Oekraïense decentrale overheden via het *Multi-Donor Partnership Fund for a Resilient Ukraine (PFRU)*.

Ondersteuning energievoorziening komende winter

Het ondersteunen van de energiezekerheid van Oekraïne is van groot belang nu de winter weer nadert. Er is op dit moment een significante hulpvraag voor herstel van de Oekraïense energie-infrastructuur. Het Oekraïense Ministerie van Energie schat de nog te financieren herstelwerkzaamheden voor alleen al het restant 2023 op USD 3,7–4,0 miljard. Bovendien is de verwachting dat de Russische Federatie in de winter wederom de Oekraïense energie-infrastructuur zal aanvallen, zoals ook door president Zelensky zelf gecommuniceerd. Oekraïne heeft nadrukkelijk de wens uitgesproken om naast steun via de internationale financiële instellingen en directe financiële steun ook directe leveringen van goederen te ontvangen. Concreet zijn er binnen het Nederlandse Ministerie van Economische Zaken en Klimaat verschillende zaken geïdentificeerd waar Oekraïne om heeft verzocht en waaraan Nederland kan bijdragen: (a) componenten voor het elektriciteitsnetwerk zoals transformatoren, generatoren en bekabeling, (b) componenten voor het gasnetwerk zoals gasturbines en -pijpen, en (c) voertuigen ter ondersteuning van herstel van de energie-infrastructuur zoals graafmachines, bulldozers en pick-up trucks. De bijdrage van EUR 10 miljoen in dit steunpakket maakt de levering van deze goederen aan Oekraïne mogelijk. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat zal deze onderdelen inkopen en vervolgens doneren aan Oekraïne.

Daarnaast zal Nederland via de EBRD bijdragen aan de energiezekerheid in de zeer strenge winters door het aanleggen van strategische gasreserves ter compensatie van de verstoring van de aardgasvoorziening als direct gevolg van de oorlog. De EBRD steunt Oekraïne via het project *NAK Strategic Gas Reserve Finance*, dat het Oekraïense staatsbedrijf Naftogaz – Oekraïne's grootste producent, importeur en leverancier van aardgas – helpt gasaankopen te kunnen financieren door middel van leningen.

⁴ *Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA2)*, 20 maart 2023.

Ondersteuning wederopbouw via Nederlandse private sector

Om invulling te geven aan de enorme wederopbouwopgave is het van belang dat de private sector in toenemende mate een bijdrage levert aan de wederopbouw, naast de inzet van publieke middelen. Dit wordt expliciet genoemd als prioriteit in de *needs assessment* voor het resterende deel van 2023.⁵ De Speciaal Gezant Bedrijfsleven en Wederopbouw Roderick van Schreven, die op verzoek van uw Kamer is aangesteld, zet zich hiervoor in. Het Nederlandse bedrijfsleven heeft veel belangstelling om bij te dragen aan de wederopbouw van Oekraïne en heeft in veel gevallen unieke en relevante kennis en expertise. Wel dienen de onevenredig grote risico's die de oorlog met zich meebrengt en die niet op de commerciële markt zijn te verzekeren, te worden gemitigeerd. Het voorstel om een speciale faciliteit voor exportkredietverzekering voor Oekraïne in het leven te roepen, is erop gericht deze risico's voor Nederlandse ondernemers tot behapbare proporties terug te brengen en het voor Nederlandse bedrijven toegankelijker te maken om bij te dragen aan de wederopbouw van Oekraïne.

Ondersteuning institutionele opbouw

Eind maart 2023 is een groot hervormingsprogramma van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) van start gegaan in Oekraïne om de financiële stabiliteit te waarborgen en economische groei te bevorderen. Het versterken van de financieel-economische instituties en het doorvoeren van hervormingen op het gebied van *governance* en anti-corruptie zijn een belangrijk onderdeel van het IMF-programma. Oekraïne heeft ondersteuning nodig bij de invoering en implementatie van de significante eisen van het programma. Financieel-economische stabiliteit en sterke instituties zijn van groot belang om de economie tijdens de oorlog draaiende te houden en voor de wederopbouw. Daarnaast zijn de ontwikkelingen in het achterland direct gerelateerd aan de ontwikkelingen aan het front. Als de economie verdere verslechtering laat zien, zou dit ook gevolgen kunnen hebben voor het moreel van de Oekraïense bevolking en de verdedigingsinzet. Nederland heeft een speciale rol, omdat Oekraïne lid is van de Nederlands-Belgische kiesgroep bij het IMF (en de Nederlandse kiesgroep bij de Wereldbank). Het *Partnership Fund for a Resilient Ukraine* beoogt het behouden en versterken van functionele en responsieve Oekraïense decentrale overheden met legitimiteit en een veerkrachtige bevolking in de frontregio's. Canada, Finland, Zweden, Zwitserland, het VK en de VS dragen ook bij aan het fonds, dat inzet op financiering van *early recovery* initiatieven in gebieden dicht bij het front. Daar is het voor stabilisering en behoud van vertrouwen tussen overheid en bevolking cruciaal om de publieke dienstverlening en burgerinitiatieven zo snel mogelijk na bevrijding op gang te brengen.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.N.A.J. Schreinemacher

⁵ *Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA2)*, 20 maart 2023.